

Jerusalem den 7 december 2006

Kära vänner!

Denna kombinerade chanukka-, jul- och nyårshälsning skriver jag medan solen strålar från en klarblå himmel och en varm fläkt drar genom lägenheten där jag öppnat dörren ut mot balkongen i söderläge. - Med dessa ord började jag mitt rundbrev i december för ett år sedan. De äger sin tillämpning även i år, och hur mycket vi än njuter av solen, hoppas vi nu som då att vinterregnen snart ska komma och att vi ska få lika mycket nederbörd som förra vintern. Vatten är som bekant en stor bristvara i hela Mellanöstern liksom på många håll i världen.

Det nya kyrkoåret sjöng vi in i lördags kväll på Svenska teologiska institutet, och i söndags firade vi som vanligt högmässa i Birgittasystrarnas kapell i Betlehem. Båda kapellen, som rymmer ungefär 50 personer, var fyllda till sista plats. Som vanligt blir det Luciatåg och adventsvesper den 13 december på institutet, och två dagar senare tänds det första chanukkaljuset. Jag behöver väl inte gå närmare in på vad denna judiska ljusfest innebär, eftersom det verkar som om de flesta av er som får denna hälsning också fått min bok "Tid för Gud: Judiska och kristna perspektiv på de judiska högtiderna" (Lund: Arcus förlag, 2006). Annars går den att beställa hos Anita Taranger, Oxelgatan 26, 56533 Mullsjö, tel. 0392-36021. Det går också bra att köpa boken på Arcus förlag, Box 1026, 221 04 Lund; www.arcusforlag.se; order@arcusforlag.se

I samband därmed vill jag tacka alla er som spridit boken vidare och som också generöst bidragit till kostnaderna. Jag vill gärna nämna att ni som skickat in bidrag till boken också hamnat på vår adresslista. Vi hoppas att ingen ska uppleva det som påträngande. Detta rundbrev kostar inget, och vi är bara tacksamma över denna möjlighet att hålla kontakt med er som på olika sätt visat intresse för fondens arbete och syfte. Vi hoppas att ni meddelar oss om ni önskar bli borttagna från adresslistan.

I det här brevet finner ni programmet för nästa sommarkurs. Oftast har vi som ämne haft en särskild bibelbok eller bibeltext, men som ni ser har vi nu valt att behandla ett tema - synagogan. Det kommer emellertid att beröra många bibeltexter och givetvis judendomens och kristendomens gemensamma

ursprung och inbördes relation. På grund av den goda uppslutningen till den förra kursen, gör vi nu ett försök att fördubbla den - en i norr och en i söder. Vi är mycket tacksamma om ni vill hjälpa oss att sprida inbjudan till så många som möjligt.

Från mitten av februari till mitten av mars kommer jag att vara i Sverige, men mitt föreläsningsprogram är ännu inte riktigt klart; det kommer i nästa rundbrev. Jag kommer alltså att vara kvar här i Jerusalem under julen och ansvara för gudstjänsterna i svenska församlingen.

Nu vill jag dela med mig av några tankar från min predikan på 1 söndagen i advent. Som ämne för predikan hade jag valt ämnet "Vad är nytt och vad är gammalt på kyrkans nyårsdag?" Ja, vad är egentligen bäst - det som är nytt eller det som är gammalt? Frågan kan kanske te sig underlig i en tid där väl i regel det nya alltid anses som bäst. Men i antiken var det annorlunda, och i många kulturer är det så än idag att endast det gamla duger. I varje fall måste det nya vara grundat i det gamla för att visa att det är något som håller.

I den judiska bönboken finns en formulering som ofta återkommer som anrop i bönerna, nämligen "Vår Gud och våra förfäders Gud". I de orden ligger en stor trygghet, nämligen att när allting annat ändrar sig, är Gud densamme och hans nåd och kärlek oföränderlig. I Klag. 3:22-23 läser vi: "Herrens nåd tar inte slut, hans barmhärtighet upphör aldrig. Varje morgon är den ny - stor är din trofasthet". Ordet "ny" kan ha olika betydelser. Talar man om en ny kung eller en ny bil, handlar det om något helt nytt. Men det gör det inte när vi talar om Guds nåd och barmhärtighet. Det är något som är *nytt var dag*, och då måste det ju handla om något *gammalt* som ständigt förnyas! Guds trofasthet har visat sig hålla släktena igenom. Den har burit Israels folk och hållit Kristi kyrka vid liv fram till denna dag.

Till sist vill jag nämna en till synes liten detalj i den kända evangelietexten om Jesu intåg i Jerusalem. Underligt nog står det något som såvitt jag vet sällan eller aldrig avbildas i de otaliga framställningar som konstnärer gjort av detta Jesu sällsamma intåg. För nog ser man väl i regel bara *en* åsna? Men enligt texten behövde Jesus två, precis som det ordagrant står i profetexten ur Sak 9:9: "Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl" (Matt 21:5). Vi finner alltså två åsnor - en gammal och en ung. Predikans sista del fick därför handla om "den gamla och den unga åsnan". Att dessa båda åsnor kom med i predikan föranleddes av en försändelse jag fick för någon månad sedan. I ett vanligt vadderat kuvert låg en liten ikon som framställer intåget i Jerusalem, och på baksidan fann jag en personlig hälsning från Sveriges stora förkunnare i trä - Eva Spångberg.

Skarpsynt, bibelsprängd och from som hon är, har hon tagit fasta på evangeliets beskrivning, och alltså ser man Jesus med på två åsnor. Jag ringde

genast upp henne för att tacka, och så kom vi att tala om de båda åsnorna. Hon berättade då att den förre rabbinen i Göteborg, Robert Wolkoff, förklarar för henne, att en ung åsna inte går att använda som lastdjur omedelbart, utan att en äldre åsna måste gå före. Annars rör den sig inte ur fläcken. Eftersom Eva Spångberg själv har åsnor, kunde hon bekräfta att det stämmer.

Men hur det nu än är med den saken, får de båda åsnorna på 1 i advent påminna oss om det ouplösliga sambandet mellan Gamla och Nya testamentet och om vår kristna tros djupa rötter i judendomen. Det var ju det sambandet som gjorde att människorna den gången började sjunga den urgamla hymnen Hosanna, som är hämtad från Ps. 118:25-26. På Eva Spångbergs ikon ser man hur de båda åsnorna har ögonkontakt med varandra. Det säger mig hur viktigt det är att vi kristna inte tappar kontakten med det judiska folket, som burit "våra förfäders Gud" till oss.

Vi får också tänka på att det står om de båda åsnorna "Herren behöver dem". Så får de påminna både om att det behövs bärdjur i Guds rike, och att dessa bärare behöver varandra. Denna åsneteologi lämnar ingen utanför. Ingen är för ung; det gäller bara att se sitt behov av andra som är äldre och har annan erfarenhet. Och den som är gammal blir inte heller ratad. Herren behöver dig och mig med våra olikheter både när det gäller de mångskiftande uppgifter vi fått och vår olika förmåga att genomföra dem. I Guds rike finns ingen arbetslöshet och ingen pensionsålder.

Var gång jag skriver dessa små rundbrev och ser era namn på adresslistan, passerar många kända och kära ansikten förbi. Där finns unga och gamla, människor med många skilda erfarenheter, judar och kristna, rabbiner, präster, pastorer och lekfolk. Men jag tror att det som förenar oss är att vi på något sätt vill vara lastdjur som är med och bär budskapet vidare om förståelse, respekt och försoning i en värld som behöver mycket ljus och mycket barmhärtighet och kärlek.

Tack för att ni vill vara med i vår vänskapskrets! Tack för det gamla verksamhetsåret! Jag önskar er var och en *chag sameach*, god helg, och ett riktigt gott år 2007!

Många varma hälsningar från Jerusalem och Er tillgivne

”På sabbaten gick han till synagogan, som han brukade...”

Dessa ord i Luk 4:16 antyder hur mycket synagogan och den judiska gudstjänsten betydde i Jesu liv, och när vi sedan följer den tidiga kristna kyrkan, finner vi dess första andliga centrum både i templet och i synagogan. Därför är kunskapen om synagogan och dess gudstjänst inte bara en nödvändig förutsättning för att förstå judendomen; även många texter i Nya testamentet har sin plats i synagogans värld, och väsentliga delar av den kristna gudstjänsten har sina rötter i den gudstjänst Jesus deltog i, när han, ”som han brukade”, gick till synagogan.

Vi kommer att ägna vår sommarkurs 2007 åt att studera synagogans historia och dess relation både till templet och dess gudstjänst och till kyrkans tidiga historia. Vi ska gå igenom synagogans böner, liturgier och textläsningar. – Hur gick det egentligen till den där gången då Jesus predikade i Nasarets synagoga? Varför framstår synagogan i Nya testamentets texter så ofta i negativ dager? Vad kan man lära sig om kristendomens judiska rötter när man besöker en synagoga idag? Hur stor är mångfalden mellan olika judiska traditioner jämfört med gudstjänsten inom olika kristna kyrkor och samfund?

Ja, här är några av de frågor vi vill besvara under några intensiva och samtidigt vilsamma dagar i en underbar miljö. Vi hoppas att Bibelns värld under denna kurs ska komma närmare vår egen verklighet, samtidigt som vi fördjupar våra kunskaper om förhållandet mellan judendom och kristendom.

Kursen äger rum på **Stiftsgården i Skellefteå** den **26-29 juni** och på **Helsjöns folkhögskola** (mellan Borås och Varberg) i södra Västergötland den **2-5 juli**.

För närmare information:

Stiftsgården i Skellefteå, Brännavägen 25, 931 44 Skellefteå; www.stiftsgarden.se
Anmälan görs till Anna-Greta Norén, Älvsbyvägen 1585, 941 92 Arnemark;
tel. 0911-71065; ag.noren@spray.se

Helsjöns folkhögskola, 519 89 Horred; tel. 0320-87440;
helsjon@helsjon.fhsk.se; www.helsjon.fhsk.se

Sprid gärna denna inbjudan vidare! Vi ser med glädje fram emot att få träffa både gamla och nya vänner till sommaren!

Varmt välkomna!

Göran Larsson

Jesper Svartvik

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer:

Adress i Israel: Hatekufa 17/4, 92628 Jerusalem;

tel. 00972-2 648 1979 eller 00972-50 685 0346 (mobil)

E-postadress: goran.larsson@judiskristnarelationer.se

Hemsida: www.judiskristnarelationer.se

PlusGiro (Postgiro) 195 85 45-4